

собою правовий засіб організації та законодавчого підтвердження факту існування суспільних відносин в транспортній системі.

Таким чином, дослідивши значення механізму господарсько-правового регулювання водного транспорту в транспортній системі України з практичної точки зору виявлено наступне: по-перше, механізм служить доповнюючим та праворегуляторним інструментом в транспортній системі, по-друге, динамічність транспортних відносин потребує сучасного господарсько-правового механізму.

Список використаної літератури:

1. Ивакин А.А. Диалектическая философия: Монография. – Издание 2-е, перераб. и доп. Одесса: Фенікс; Суми: Університетська книга; М.: Транс-Лит, 2007. – 440 с.
2. Куракін О.М. Аналіз функцій правового регулювання в аспекті його ефективності / О.М. Куракін // Науковий вісник «Держава та регіони». – 2016. – № 2. – С. 53-58.

Ключові слова: значення правового механізму, механізм господарсько-правового регулювання, водний транспорт, транспорт, транспортна система.

Ключевые слова: значение правового механизма, механизм хозяйственно-правового регулирования, водный транспорт, транспорт, транспортная система.

Key words: the value of the legal mechanism, the mechanism of economic and legal regulation, water transport, transport, transport system.

ШВЕЦЬ ЮРІЙ ІВАНОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу

ПРОБЛЕМИ ПОРЯДКУ ОБРАННЯ НЕЗАЛЕЖНИХ ДИРЕКТОРІВ НАГЛЯДОВИХ РАД АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ – БАНКІВ

В 2014 році Україною було ратифіковано Угоду про асоціацію з Європейським Союзом [1], одним з пріоритетних напрямів якої є адаптація чинного законодавства України до законодавства ЄС, зокрема, розвиток політики корпоративного управління відповідно до міжнародних стандартів, а також поступове її наближення до правил та рекомендацій ЄС у цій сфері. Як визначено Принципами корпоративного управління для банків Базельського комітету з питань банківського нагляду (далі – Базельські принципи) ефективне корпоративне управління є критично важливим для належного функціонування банківського сектору та економіки в цілому [3]. З прийняттям 7 квітня 2015 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту прав інвесторів» відбулися певні позитивні зміни в порядку формування наглядових рад акціонерних товариств, що передбачають

введення до їх складу незалежних членів (незалежних директорів). Подальший розвиток інститут незалежних директорів в українському законодавстві дістав з прийняттям 16 листопада 2017 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», яким було удосконалено визначення поняття незалежного члена наглядової ради та розширено перелік кваліфікаційних вимог, що ставляться до таких осіб. В західних країнах незалежні директори відіграють важливу роль в управлінні акціонерних товариств, забезпечуючи, зокрема, захист прав міноритарних акціонерів та баланс інтересів інших його стейкхолдерів. Особливо важливе завдання покладається на незалежних членів наглядових рад акціонерних товариств – банків, до функціональних обов'язків яких додатково відноситься захист прав та інтересів вкладників та інших кредиторів банку. Однак, станом по сьогоднішній день інститут незалежних директорів акціонерних товариств в Україні не запрацював в повну силу, оскільки їх «незалежність» залишається достатньо формальною та не здатна забезпечити прийняття виважених та неупереджених рішень в інтересах акціонерного товариства, якщо такі інтереси суперечать інтересам мажоритарних власників та власників значних пакетів акцій компанії. Однією з причин цього вважаємо недосконалий порядок обрання членів наглядових рад, визначений Законом України «Про акціонерні товариства». Правове регулювання порядку формування наглядових рад акціонерних товариств досліджувалося у роботах таких вчених як Мягкий О.В., Беляневич О.А., Кібенко О., Пендак Сарбах А. та інших, однак питання обрання незалежних директорів не знайшло належної уваги з боку науковців.

Як передбачено статтею 53¹ Закону України «Про акціонерні товариства» незалежний член наглядової ради (незалежний директор) – член наглядової ради, на якого відсутній будь-який вплив з боку інших осіб у процесі прийняття рішень під час виконання обов'язків незалежного директора. Згідно п. 3.1.12. Принципів корпоративного управління, затверджених рішенням НКЦПФР № 955 від 22.07.2014 р., до незалежних членів відносяться особи, які є незалежними від посадових осіб товариства, його пов'язаних осіб, значних контрагентів та які не перебувають з товариством в інших відносинах, що можуть вплинути на незалежність суджень [2]. Відповідно до рекомендацій комісії Європейських співтовариств від 15 лютого 2005 року «Про роль невиконавчих директорів або наглядових директорів лістингованих компаній і про комітети (наглядової) ради» (2005/162/ЄС) директор повинен вважатись незалежним тільки якщо він вільний від будь-якого бізнесу, родинних або інших відносин з компанією, власником її контрольного пакета акцій або керівництвом, що спричиняє конфлікт інтересів, наприклад, послаблює його судження [4]. Таким чином, однією з ключових умов забезпечення незалежності при прийнятті рішень членом наглядової ради є відсутність впливу на нього з боку акціонерів компанії та її виконавчого органу. В той же час питання обрання членів наглядової ради та припинення їх повноважень,

в тому числі незалежних директорів, віднесено Законом про акціонерні товариства до виключної компетенції загальних зборів акціонерів. Більше того, відповідно до частин 1, 2 статті 38 Закону України «Про акціонерні товариства» пропозиції щодо нових кандидатів у члени наглядової ради акціонерного товариства вносяться акціонерами компанії. Пропозиції щодо кандидатів у члени наглядової ради акціонерного товариства мають містити інформацію про те, чи є запропонований кандидат представником акціонера (акціонерів), або про те, що кандидат пропонується на посаду члена наглядової ради – незалежного директора. Таким чином, незалежні члени наглядової ради висуваються на посаду акціонерами товариства. Вважаємо, що обрання та припинення повноважень незалежних директорів акціонерами компанії не відповідає інтересам всіх стейкхолдерів, в тому числі інтересам вкладників та інших кредиторів акціонерного товариства – банку, оскільки за таких умов незалежні члени є залежними від акціонерів, що їх обрали. Як визначено Базельськими принципами [3] серед зацікавлених сторін, зокрема, що стосується роздрібних банків, інтерес акціонерів є другорядним в порівнянні з інтересом вкладників.

З огляду на зазначене, пропонуємо віднести до виключної компетенції наглядової ради акціонерного товариства питання щодо формування пропозицій на розгляд загальних зборів акціонерів кандидатів на посаду членів наглядової ради – незалежних директорів. В свою чергу, за акціонерами залишити лише право висування для обрання до зазначеного органу своїх представників, що не є незалежними членами. Загальні збори акціонерів при прийнятті рішення щодо обрання членів наглядової ради мають розглянути як кандидатів, що пропонуються акціонерами як їх представники, так і кандидатів, що пропонуються наглядовою радою в якості незалежних директорів. При цьому, варто врахувати, що наглядова рада акціонерного товариства може утворювати постійні чи тимчасові комітети з числа її членів для попереднього вивчення і підготовки до розгляду на засіданні питань, що належать до компетенції наглядової ради. Закон України «Про акціонерні товариства» в статті 56¹ до предмету відання комітету наглядової ради з питань призначень відносить, у тому числі, розроблення плану наступництва для посад голови та членів наглядової ради, внесення у разі, якщо це передбачено внутрішніми документами товариства, пропозицій акціонерам щодо кандидатур на посади членів наглядової ради. Саме підґрунтя для обговорюваних в цій статті нововведень уже в деякій мірі було закладено законодавцем, однак видається необхідним імперативне закріплення обов'язкового формування та винесення пропозицій щодо кандидатів у незалежні члени наглядової ради від комітету з питань призначень наглядової ради акціонерного товариства.

Підсумовуючи вищевикладене, приходимо до висновку, що для побудови ефективної системи управління акціонерним товариством необхідне належне забезпечення діяльності інституту незалежних директорів. Одним із напрямків вдосконалення діючого законодавства та наближення його до міжнародних стандартів є закріплення

обов'язкового висування на розгляд загальних зборів акціонерів кандидатів для обрання на посади незалежних членів наглядових рад самими наглядовими радами акціонерних товариств. Імплементация наведених пропозицій сприятиме підвищенню незалежності наглядової ради та зменшенню впливу на орган контролю з боку акціонерів та виконавчого органу, а також більш високому рівню забезпечення захисту прав та інтересів всіх стейкхолдерів компанії, в тому числі прав та інтересів вкладників та інших кредиторів акціонерного товариства – банку.

Список використаної літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням НКЦПФР № 955 від 22.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14
3. Принципи корпоративного управління для банків Базельського комітету з питань банківського нагляду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bank.gov.ua/doccatalog/document?sessionId=88CE336067904F8C70ECE96C1AE38B6A?id=50650698&fbclid=IwAR2pP60aEhJZEvlnsU0rXmzEPf3Q3Xemw_S27kcr1LOLUcIn2jvO5sPNTyQ
4. Про роль невиконавчих директорів або наглядових директорів лістингованих компаній і про комітети (наглядової) ради. Рекомендації комісії Європейських співтовариств від 15 лютого 2005 року (2005/162/ЄС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nssmc.gov.ua/documents/pro-roly-nevikonavtchih-direktoriv-abo-naglyadovih-direktoriv-lstingovanih-kompany-komiteti-naglyadovo-radi/

Ключові слова: банки, акціонерні товариства, наглядова рада, корпоративне управління.

Ключевые слова: банки, акционерные общества, надзорный (надзирательный) совет, корпоративное управление.

Key words: banks, joint stock companies, supervisory board, corporate governance.

МЕЛЬНИК АЛІСА АНДРІЙВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу

ЩОДО ПРАВОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОБРОБКИ ВАНТАЖІВ

Станом на сьогоднішній час об'єм обробки контейнерних вантажів залишається ключовим показником ефективності для морських портів України. На етапі обробки вантажів здійснюється ретельна підготовка